

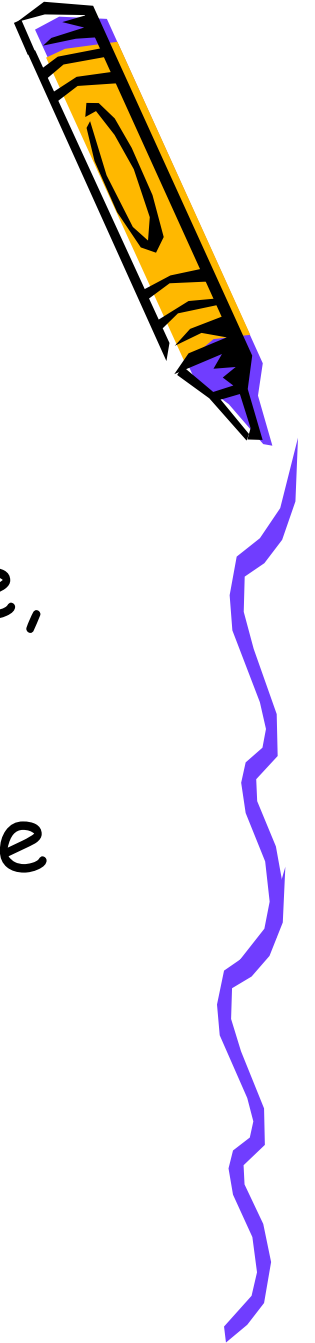
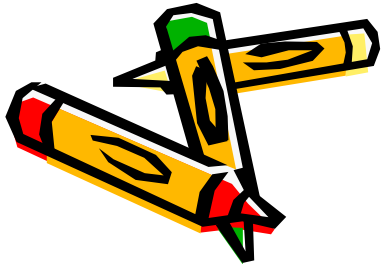
YAŞLANMA ve YAŞAM KALİTESİ

Tufan Çankaya
İzmir, 2003

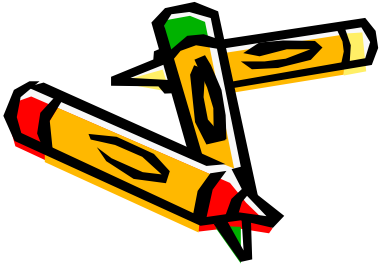
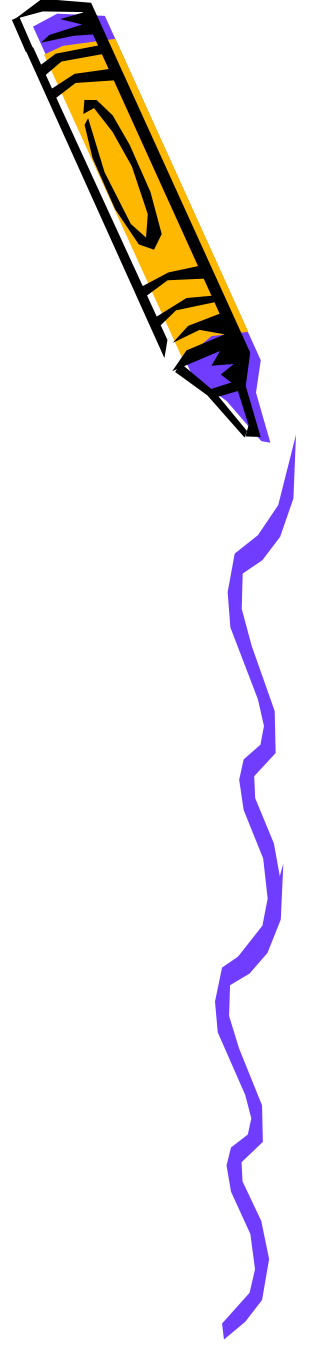

Giriş:

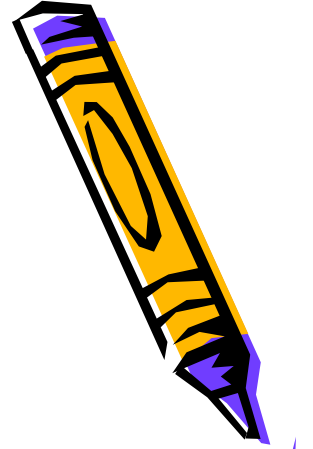
- Doğal süreç;
- Doğum, büyüme-gelişme, üreme, ölüm
- Ölüm, yaşamın hangi döneminde meydana geliyor?
- Genç ölüm - Geç ölüm

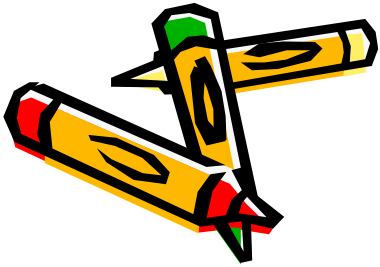
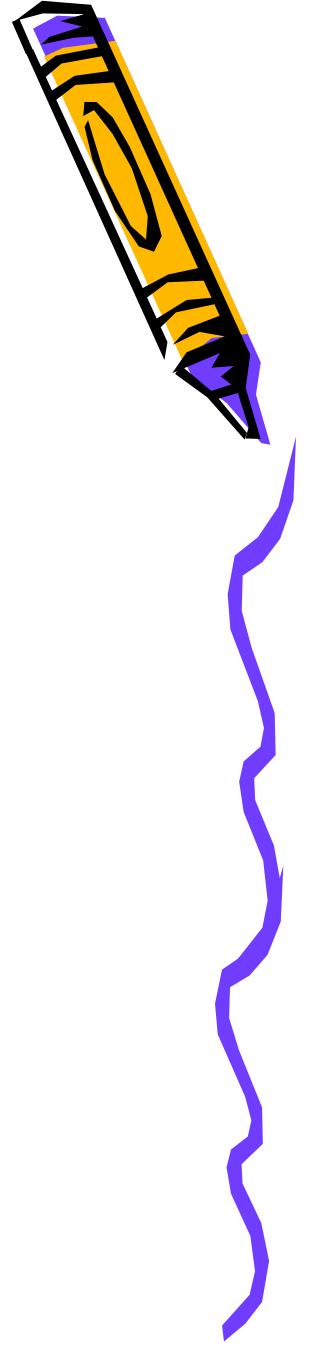
- Dünya topluluklarına bakıldığında:
- Gelişmiş
- Gelişmekte olan
- Az gelişmiş ülkeler

- Az gelişmiş ülkeler:
- Yaşlılık bir problem değil !
- Enfeksiyon hastalıkları ölümlerde ilk
- Bebek ölüm hızları yüksek
- Doğumda beklenen yaşam süresi kısa

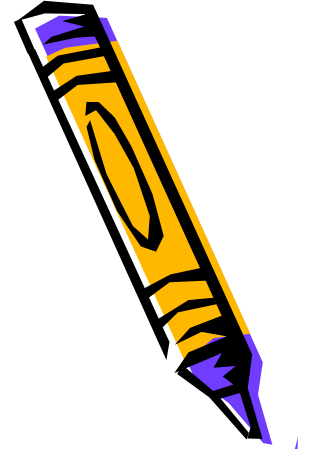

- Gelişmekte olan ülkeler:
- Görülebilecek tüm sorunlar
- Ülkeler kendi içinde eşitsiz

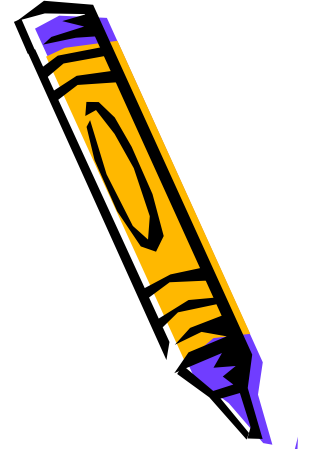
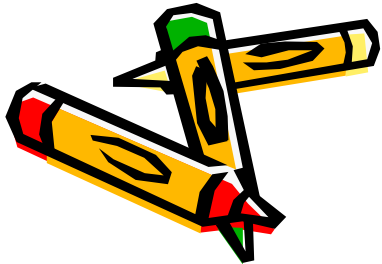
• Gelişmiş ülkeler:

- Bebek ölüm hızları çok düşük
- Enfeksiyon hastalıkları görece az
- Kardiovasküler hastalık sık
- Yaşlanmaya bağlı artmış neoplaziler

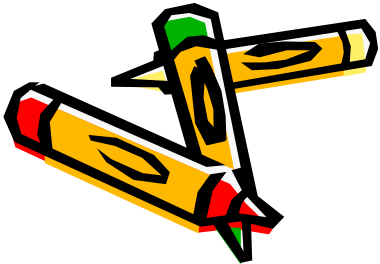
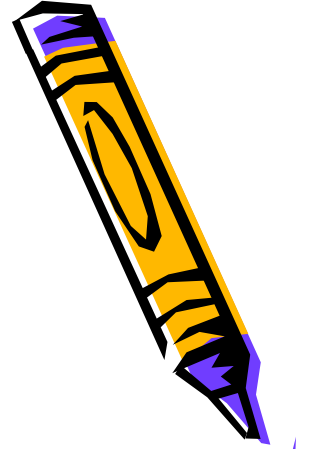
Yaşam Kalitesi

- Yaşam kalitesi, on yılı aşkın süredir sosyal servislerde uygulanmakta
- Tıp, eğitim ve bunun gibi benzer konularda uygulamalarını genişletmekte

Yaşam kalitesi

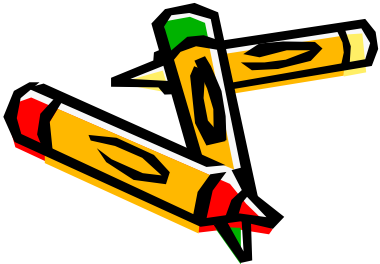
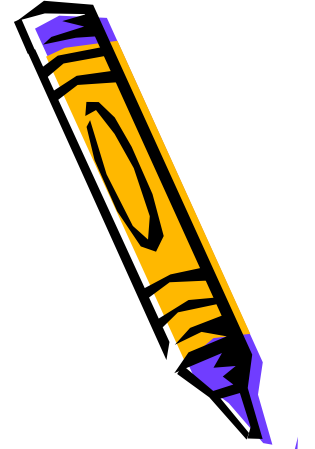
- Toplumdaki bireylerin içinde bulunduğu durumu göz önünde tutarak onların yaşamları sırasında yaşamak zorunda kaldıkları farklı durumlardan etkilenme oranlarını araştırmakta

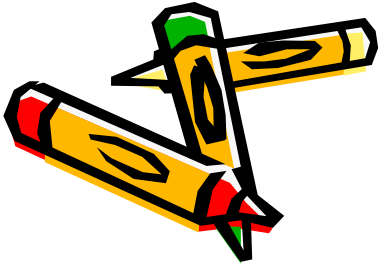
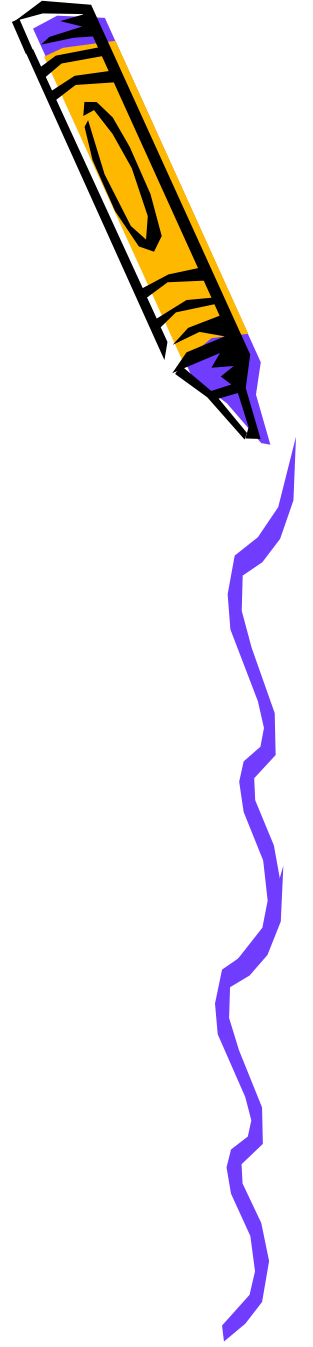

Yaşam kalitesi

- Toplumdaki engelli veya hasta olan grup üzerine yapılan ölçümler daha sık (kanser, astım, DM gibi hastalıklar)
- Toplumunu oluşturan bireylerin durumlarına göre (çocuk, yaşlı gibi)

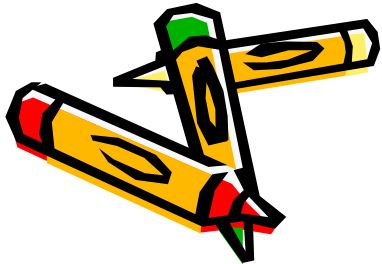
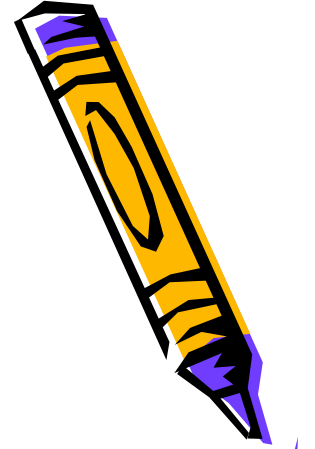

- Yaşam kalitesi: Negatif yönde
- Yaşam kalitesi: Pozitif yönde

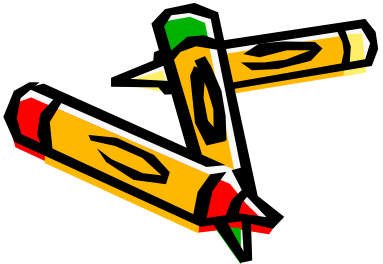
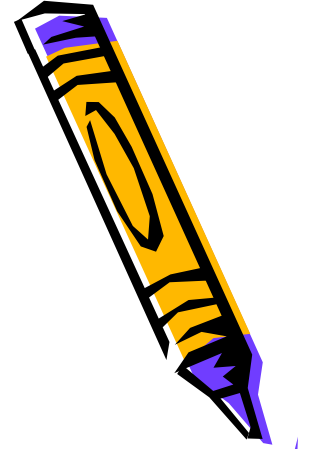
Yaşam kalitesi

- Toplumunu oluşturan bireylerin demografik özelliklerine göre (çocuk, yaşlı, eğitilmiş, fakir gibi)

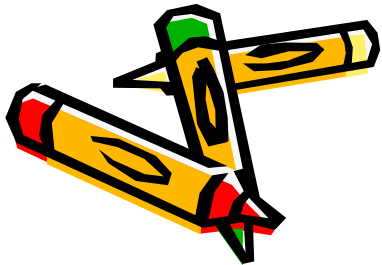

Yaşlılık

- Doğal süreçte ölümden önceki son dönem
- Ericcson ' a göre İleri Yetişkinlik :
Bütünlük / Umutsuzluk
- Freud' a göre ise herkes ölmeyi ister

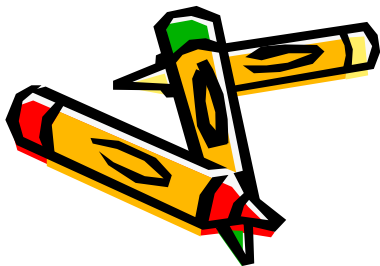
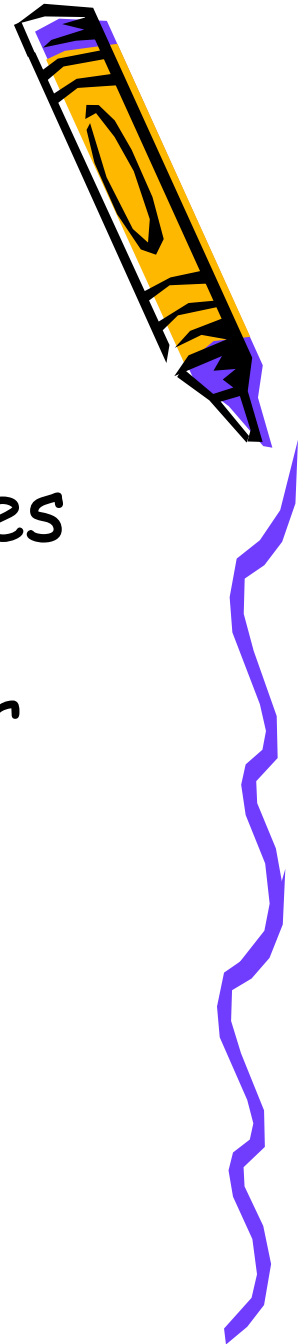

- Yaşam kalitesini doğrudan fakat çoğu kez indirekt yollarla etkilemekte
- Yaşlılık hastalıkları (osteoporoz, DM, kalça kırıkları, artroz, artralji vb)
- E: %15 / K: % 40 ı hayatından memnun
- Yaşlılarda görülen en sık ölüm neden ise neoplaziler(E:%47.3 / K:%40)

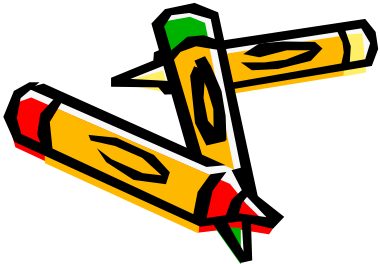
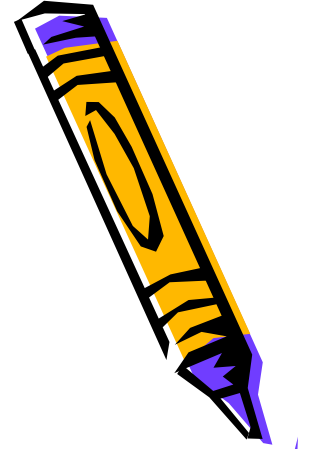
J Nutr Health Aging 2002;6(1):24-6

- CARE- Comprehensive Assessment and Referral Evaluation-
- GDS- Geriatric Depression Scale-
- OARS- Older American's Resources and Services schedule-
- PGC- Philadelphia Geriatric Center Morale Scale-
- PSMS- Physical Self-Maintenance Scale

Comprehensive Assessment and Referral Evaluation (CARE)

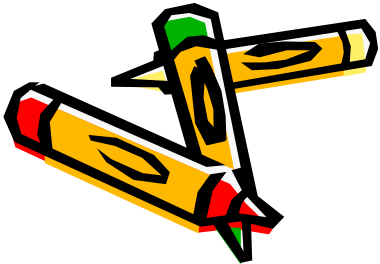
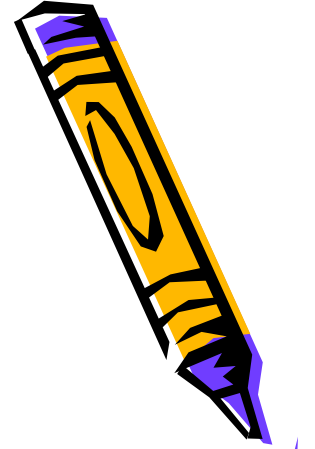
- Yaşlı insanların sağlık ve sosyal problemlerinin güvenilir biçimde ortaya çıkarılması, derecelendirilmesi ve sınıflanması amacını taşımaktadır.
- Tek bir disiplin şeklinde çalışmayıp, psikiatri, tıp, beslenme, ekonomik ve sosyal problemleri değerlendirecek tarzda bir değerlendirme yapılır.

Int J Aging Hum Dev 1977-78;8(1):9-42

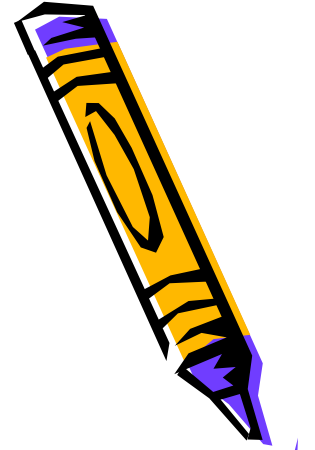
Comprehensive Assessment and Referral Evaluation (CARE)

- Yöntem, hem hasta hem de hasta olmayanlar üzerinde kullanışlıdır.
- Ayrıca sağlık veya sosyal kurumlara başvuran yaşlı insanlar hakkında buraya başvurma nedenlerini açıklamada potansiyel bilgi vericiliğe sahiptir.
- Ayrıca bu kurumların etkinliğinin değerlendirilmesinde bir ölçüt olabilir.

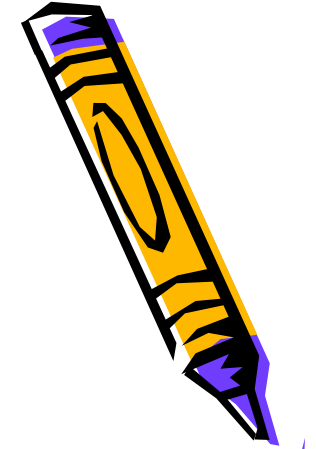

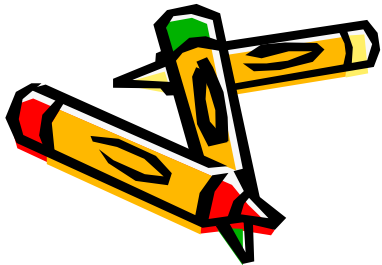
- Spagnoli ve ark nın yaptıkları çalışmada:
- CARE kullanılarak yaşlı insanlarda organik beyin sendromları ile depresyon değerlendirilmiş.
- Güvenilirlik ve geçerlilik skalaları, her iki durum içinde yeterli bulunmuş

Psychol Med 1987 May;17(2):507-13

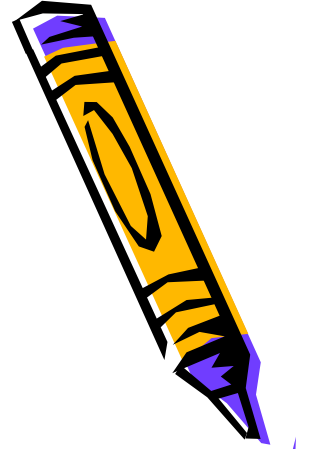

- İngiltere' de yapılan bir çalışmada:
- Genel paratisyenlerin (GP) yaşlı insanların mental durumlarını algılama (depresyon tanıları) becerilerini ölçmek için kullanılmış,
- GP lerin depresyon için hastaların % 50 sini tespit ettikleri gösterilmiş.

Int J Geriatr Psychiatry 1998 Mar;13(3):172-6

- Pedro Saz ve ark nın yaptıkları meta-analiz çalışmada:
- Depresyon veya depresif semptomlar ile yaşlı insanlardaki mortalite arasında ilişki

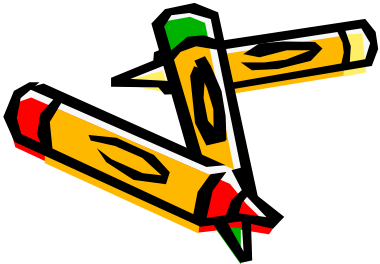
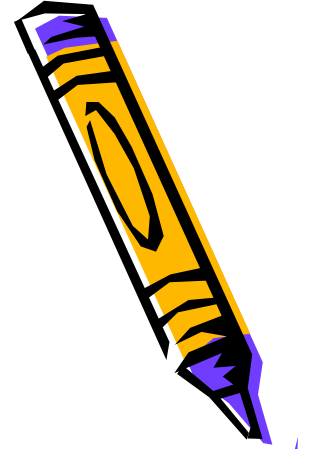

Int J Geriatr Psychiatry, 2001;16 :622-630

GDS

Geriatric Depression Scale

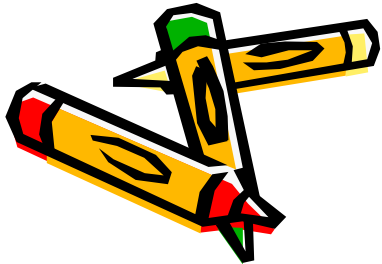
- Brink TL tarafından 1982 de oluşturulmuş
- Pek çok dile uyarlanmış
- Türkçe'ye Dr.Turan Ertan (İÜ Psikiatr)

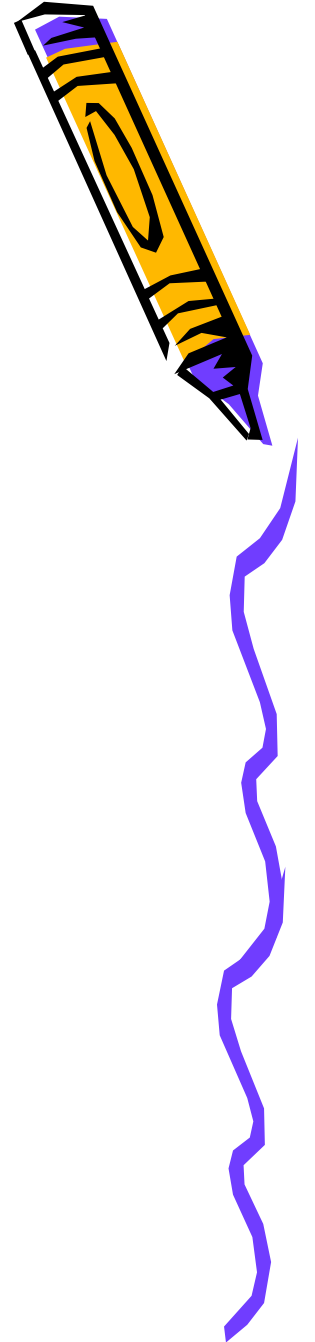
GDS

Geriatric Depression Scale

- Toplam 30 sorudan oluşuyor
- Evet/hayır şeklinde
- 0-9 arası olumsuz cevap: normal
- 10-19 : orta depresyon
- 20-30: ağır depresyon
- % 92 sensitif, % 89 spesifik

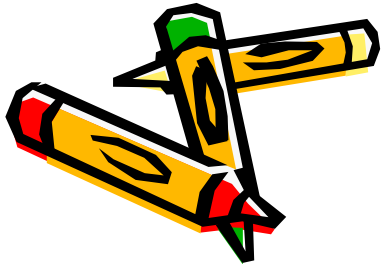
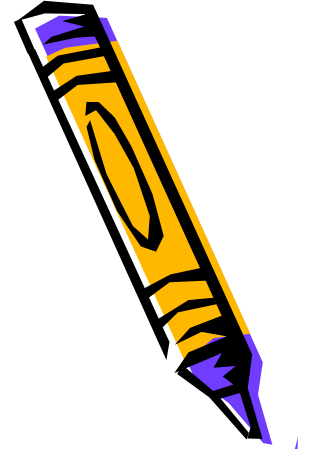

Journal of Psychiatric Research ,17,37-49.

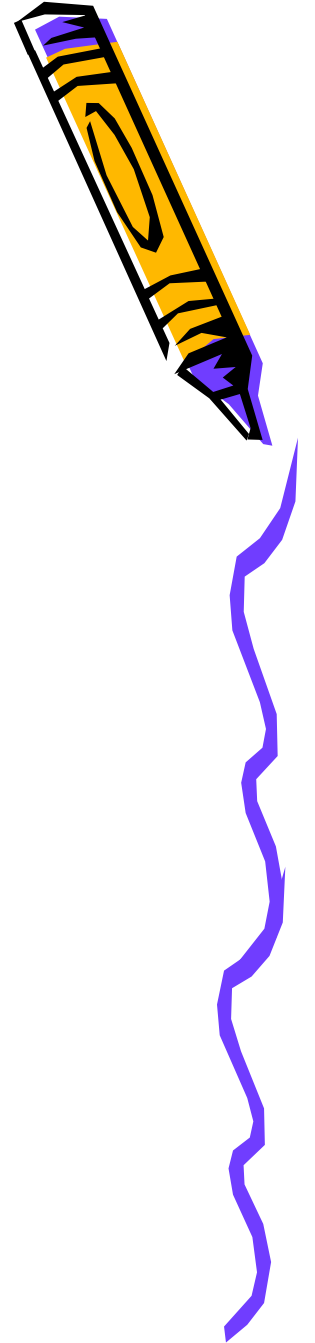
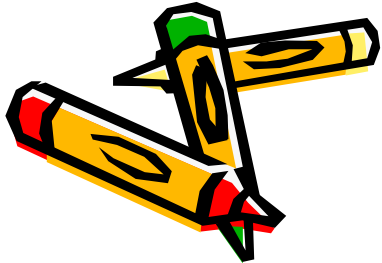

OARS- Older American's Resources and Services schedule-

- Duke üniversitesi tarafından geliştirilmiş
- Testin uygulanması yaklaşık 45 dakika sürüyor
- Değerlendirme 1-6 arası skala şeklinde

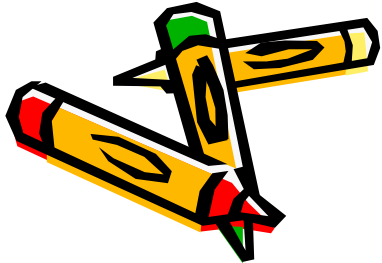

- Beş ayrı başlık inceleniyor:
- Sosyal kaynaklar
- Ekonomik kaynaklar
- Mental durum,
- Fiziksel durum,
- Günlük yaşamsal aktivitelerin sürdürülebilirliği

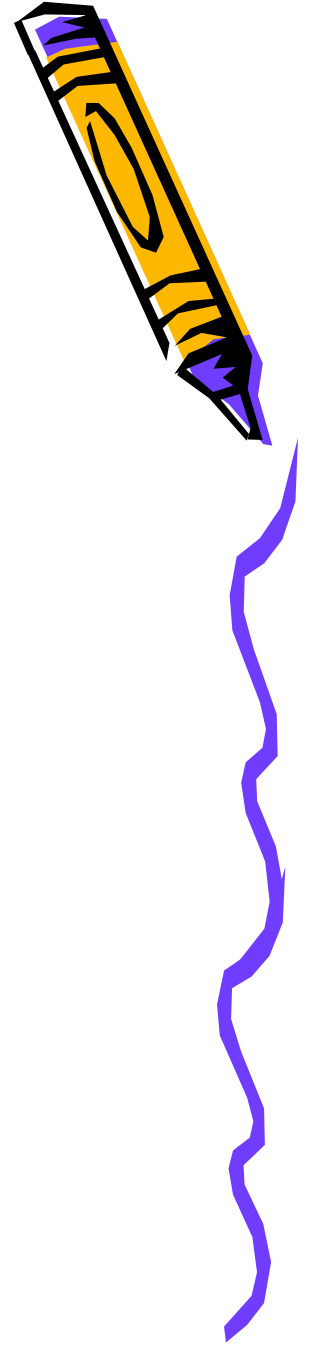

PGC- Philadelphia Geriatric Center Morale Scale

- M. Powell Lawton tarafından oluşturulmuş
- Yalnız geriatrik yaş grubuna
- Üç faktörü açıklamaya çalışıyor:
  1. Heyecan-üzüntü
  2. Kişinin kendi yaşlanmasına bakışı
  3. Yalnızlık

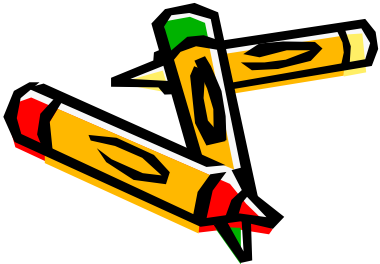
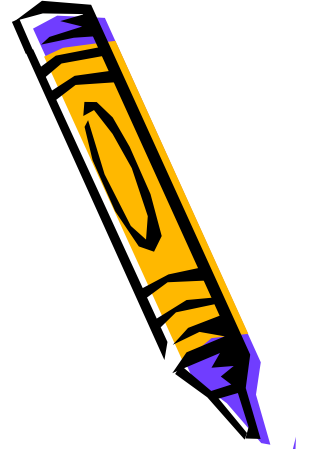
J Gerontol 1975; 30:85-9.

PGC- Philadelphia Geriatric Center Morale Scale

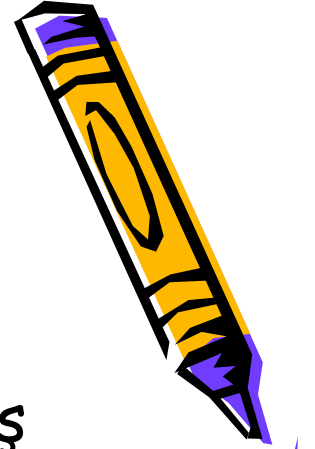
- 17 sorudan oluşmakta
- Evet/hayır cevapları
- Değerlendirme yüksek morali cevap için: 1 p/ düşük moralli cevap için: 0 p
- Total 17 puan
- Uygulama yaklaşık 5-10 dakika

J Gerontol 1975; 30:85-9.

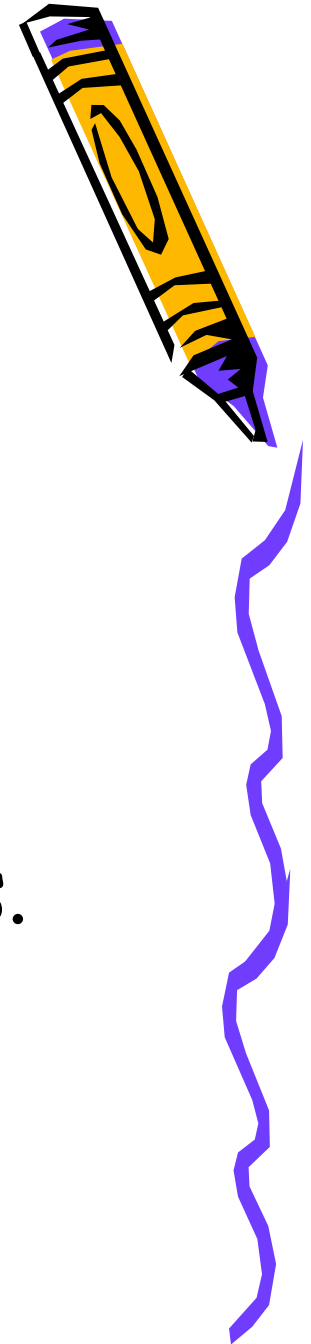
PSMS- Physical Self-Maintenance Scale

- Lawton MP, Brody EM tarafından oluşturulmuş
- 6 konu başlığı var
  1. Tuvalet
  2. Beslenme
  3. Giyinme
  4. Üstüne çeki düzen vermek
  5. fiziksel hareket
  6. Banyo

PSMS- Physical Self-Maintenance Scale

- Japonca version Physical Self-Maintenance Scale (PSMS)
  - Instrumental Activities of Daily Living Scale (IADL)
- nin birleşimi şeklinde yapılandırılmış.

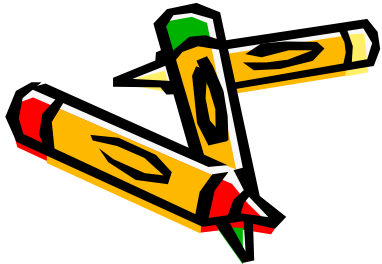

Aging Ment Health 2001; 5:38-40.

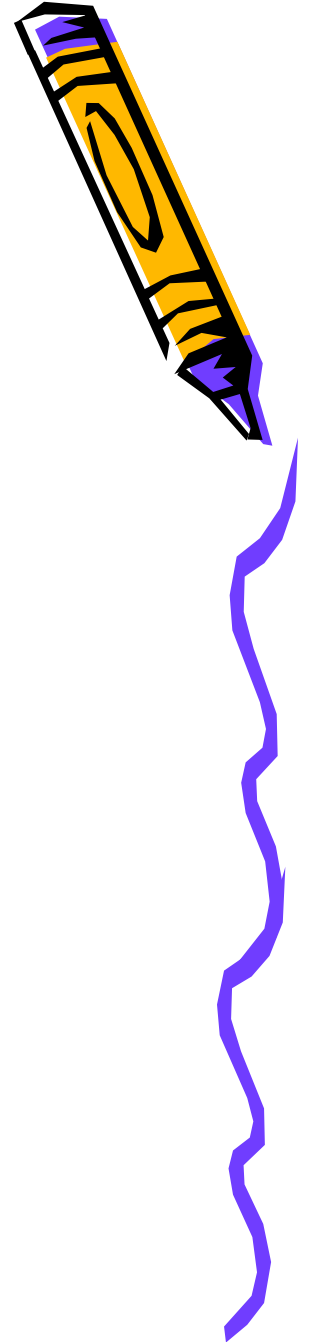
SF-20*

- Sağlık durumunun altı konusunu ölçen çok yönlü bir araç:
  1. Fiziksel fonksiyon
  2. Rol fonksiyon
  3. Sosyal fonksiyon
  4. Mental sağlık
  5. Genel sağlık anlayışı
  6. Bedensel aęrılar

*The Medical Outcomes Study Short form-20

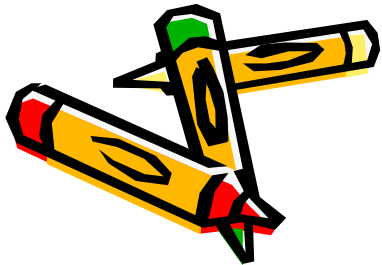
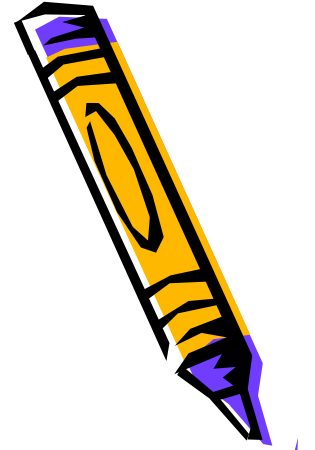

*Age and Ageing*1999:128:169-174

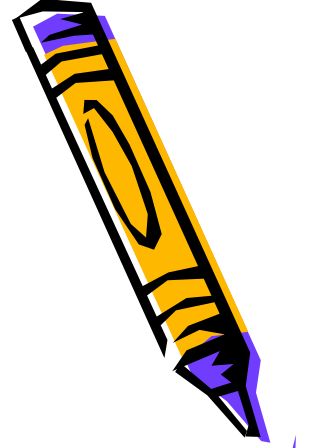
SF-20

- Skorlama altı konunun her biri için spesifik olarak kodlanıp kalibre ediliyor. Böylece bu koular eşit olarak değerlendirilmiş oluyor.
- Her parametre 0-100 arası skorlama şekline dönüştürülüyor.
- Yüksek puan daha iyi durum

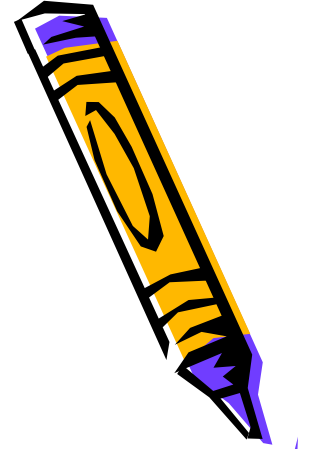
Birleşmiş Milletler Yaşlı İlkeleri

1. Bağımsızlık
2. Katılım
3. Bakım
4. Kendini Gerçekleştirme
5. İtibar

Ne baharda ne yazda
Gördüm öyle bir yüz
Güzelliğın tümünü
Toplamıştı güz

John DONN

- Sonuç olarak:
- Yaşlılardaki yaşam kalitesi, yaşlılığın engel teşkil ettiği durumlarda göz önünde bulundurulmalı, eski veya yeni ölçüm metodları ile değerlendirilmelidir.

